

Door Henk Jongma, hoofdauteur Op niveau tweede fase eerste editie

Studeren in eigen tempo

Inleiding

Er zijn soms van die zaken waarvan je denkt: Waarom maken ze daar nou zo'n probleem van? Studeren na de middelbare school, dat is zo'n onderwerp. In wetten en regels is precies omschreven hoe lang je over elke studie mag doen. Maar waarom eigenlijk? Er zijn geen klassen, je hebt enorm veel keuzemogelijkheden, je moet het (voor een deel) zelf betalen en hebt daarom misschien wel een baantje nodig en dus minder tijd om te studeren ... Dus waarom zou je eigenlijk niet kunnen studeren in je eigen tempo? Kun je je ook nog eens wat meer in een onderdeel verdiepen, kun je nog eens iets extra doen, kun je er nog eens een tijdje tussenuit ... Maar toch: het mag niet!

Aleid Truijens bedacht een plan: studeren in eigen tempo. Heel simpel, zou je zeggen. Maar lang niet iedereen is enthousiast. Daarover gaat deze lesbrief.

Opzet van deze lesbrief

- Je leest en analyseert een artikel over het plan van Truijens en de reacties op dat plan (opdracht 1 t/m 7).
- Je geeft je eigen reactie op dat plan en schrijft daarover een brief (opdracht 8 t/m 11).

Uitgangsteksten

Tekst 1

Studeren in eigen tempo, waarom niet?

1 Studenten van nu hebben amper de tijd om te wennen aan hun nieuwe leven. Door maatregelen als het bindend studieadvies, de harde knip tussen bachelor en master en selectie aan de poort bij steeds meer universitaire studies, staat de druk om snel af te studeren er flink op. Volgend jaar komt daar nog iets bij: de basisbeurs wordt dan omgezet in een lening, het zogeheten studievoorschot. 'Allemaal bedoeld om studenten maar zo snel mogelijk door hun studie heen te jagen,' zegt SP-Kamerlid Jasper van Dijk.

2 Kan het ook anders? Ja, betoogde columniste Aleid Truijens onlangs in deze krant, zich afvragend wat eigenlijk het probleem is van lang studeren. Want hoewel het huidige systeem voor sommigen misschien een goede stok achter de deur vormt, is snel studeren lang niet voor iedereen geschikt: sommigen willen zich naast hun studie onderscheiden met een extra stage of een bestuursfunctie – iets wat hen met de huidige maatregelen moeilijk wordt gemaakt.

3 Ze bedacht een plan: waarom laten we studenten niet betalen voor het onderwijs dat zij afnemen? Ze kunnen dan zo lang doen over hun studie als ze zelf willen. En langstudeerders hoeven geen extra geld te kosten. 'Als je de verhouding tussen wat de overheid betaalt en wat de student zelf bijdraagt aan collegegeld per volledige studie hetzelfde houdt, dan kost dat geen cent meer, of mensen nu vier, acht of twaalf jaar studeren,' zegt Truijens. Immers: per saldo nemen zij niet meer tijd van docenten in beslag.

4 Truijens kreeg veel bijval van lezers die zelf lang over hun studie deden en toch goed terechtwamen. 'Die extra jaren zijn geen verloren jaren,' mailde Edwin Kisman uit Bergschenhoek. Hij haalde, na vele omzwervingen, op 30-jarige leeftijd zijn diploma. 'Langstudeerders zijn veel beter op de maatschappij voorbereid dan de snelle rakkers.'

5 Vergelijkbaar was de reactie van Bart Brink uit Huizen. 'In je studietijd moet je gekke dingen doen, betrokken zijn bij de maatschappij, een baantje nemen, lid worden van een leuke club, sporten en discussiëren in studentenclubjes,' vindt hij. 'Dat kweekt mensen met een bredere visie, die later goede banen gaan bezetten en gaan functioneren als leidinggevende.'

6 Een onderwijsvorm waar alleen maar voordelen aan lijken te zitten, en dat meteen het 'langstudeerprobleem' oplost, daar kan bijna niemand het mee oneens zijn. Waarom voeren we het niet meteen in?

7 'Wij zijn helemaal voor,' zegt Tom Hoven, voorzitter van de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb). 'Je geeft studenten veel meer keuzevrijheid als zij zelf kunnen bepalen welke vakken zij volgen en op wat voor tempo zij dit doen.'

8 In een dit voorjaar door de LSVb uitgebracht rapport staat precies uitgelegd hoe dit 'flexstuden' kan werken: de student schrijft zich jaarlijks in voor een zelf te bepalen aantal studiepunten en krijgt naar rato van het aantal punten studiefinanciering uitbetaald. De studentenorganisatie bedacht zelfs al een naam voor dit nieuwe type student: de flexstudent.

9 Natuurlijk moet je het flexstuden niet aan iedereen opleggen, vindt Hoven. 'Er zijn natuurlijk nog talloze studenten die wel voltijd willen studeren.' Alle mogelijkheden moeten daarom volgens hem naast elkaar bestaan. 'Om universiteiten tegemoet te komen, betalen studenten voor de modulaire opzet wat meer.'

10 Ook Erik Driessen, onderwijskundige aan de Universiteit Maastricht, is positief over het plan van Truijens. 'We lopen in Nederland hopeloos achter met het leven lang leren,' zegt hij. 'Met deze flexibele financiering zouden we die achterstand snel kunnen inhalen.'

11 In Zweden, waar studenten gemiddeld 27 jaar oud zijn als ze hun diploma halen, kunnen studenten al sinds de jaren zeventig hun eigen lessenspakket samenstellen. Ook in Vlaanderen en Engeland is het mogelijk een geïndividualiseerd studietraject te volgen. Omdat studenten op elk moment in hun leven hun studie weer kunnen oppakken, zijn de uitvalcijfers in deze landen laag. Om die reden nemen ook veel volwassenen deel aan het hoger onderwijs, veel meer dan in Nederland.

12 Het zou goed zijn als Nederlandse universiteiten meer met hun tijd meegaan, vindt onderwijsinnovatiedeskundige Paquita Pérez van de Open Universiteit, waar studenten online een studie kunnen volgen. Het volgen van flexibel onderwijs sluit volgens haar aan op de huidige samenleving. 'Maar universiteiten functioneren al eeuwen in eenzelfde systeem, dat gooi je niet van de ene op de andere dag even om. Het zijn vaak grote, bureaucratische organisaties, waar innoveren moeizamer gaat.'

13 Het is inderdaad allemaal niet zo simpel als Truijens het voorstelt, zegt woordvoerder Babak Mohammadzadeh van de Vereniging van Universiteiten. 'De Wet op het Hoger Onderwijs stelt aan universiteiten een aantal voorwaarden,' legt hij uit. 'Eén daarvan is dat universiteiten alleen geld krijgen voor ingeschreven studenten die een volledige opleiding volgen. Als ze helemaal zelf hun studieverloop mogen bepalen, is het onmogelijk ons aan die wet te houden.'

14 Je kunt die wet natuurlijk gewoon aanpassen, zegt D66-Kamerlid Paul van Meenen. 'Dat is helemaal niet moeilijk: je schrijft gewoon een nieuwe wet.' Volgens Van Meenen ligt het probleem bij de bekostiging: een deel van het geld dat universiteiten en hogescholen krijgen, is afhankelijk van het aantal studenten dat afstudeert. 'Hoe sneller hoe beter, is hun belang.' Die rendementseisen moeten er volgens Van Meenen eerst uit. 'Anders heeft het voorstel van Truijens geen zin.'

15 Het plan van Truijens lijkt op het leerrechtensysteem dat Mark Rutte wilde invoeren toen hij nog staatssecretaris van onderwijs was: in ruil voor tegoedbonnen zouden studenten hoger onderwijs kunnen volgen, aan zowel publieke als particuliere instellingen. Oud-SER-voorzitter Alexander Rinnooy Kan presenteerde in maart een soortgelijk voorstel om het deeltijdonderwijs voor volwassenen te stimuleren.

16 'Het idee voor een flexibel onderwijssysteem is dus niet nieuw,' zegt Kamerlid Pieter Duisenberg (VVD). Hij is er voorstander van om de student meer keuzevrijheid te geven, maar ziet daar binnen het huidige systeem ook al mogelijkheden voor. 'Wij pleiten bijvoorbeeld voor meer internationaal en online onderwijs. Hoe geweldig zou het zijn als een student economie het vak financiële wiskunde bij de beste professor van Harvard kan volgen?'

17 Alle bezwaren ten spijt, is het plan van Truijens volgens SP-Kamerlid Jasper van Dijk 'vele malen verfrissender' dan de manier waarop minister Jet Bussemaker omgaat met het hoger onderwijs. 'Het huidige kabinet ziet studeren als een kostenpost in plaats van een kans. Alleen dat is al reden genoeg om te kijken naar alternatieven. Laten we het plan van Truijens dan ook vooral onderzoeken.'

Naar: Nina Schuyffel, *de Volkskrant*, 15 september 2014.

Tekst 2**Het plan-Truijens**

In het onderwijsplan van Aleid Truijens betaalt de student voor het onderwijs dat hij afneemt. De (hoor)colleges volgt hij in zijn eigen tempo, volgens een programma dat door de universiteit is opgesteld. Voor tentamens, die bovendien niet onbeperkt geldig zijn, is een vooraf vastgesteld aantal herkansingen mogelijk. Het verschil met de Open Universiteit is dat studenten daar voornamelijk op afstand (online) studeren en maar een beperkt aantal studies kunnen volgen. In het plan van Truijens zijn studenten fysiek aanwezig bij de lessen. Het plan geldt voor alle opleidingen, ook bijvoorbeeld geneeskunde of bouwkunde, inclusief stages en praktijkvakken.

In: *de Volkskrant*, 15 september 2014.

Opdracht 1 Verduidelijken

In de tekst komen nogal wat termen, begrippen en organisaties voor die niet iedereen meteen zal kennen. Geef van de volgende begrippen een verduidelijkende omschrijving. Die omschrijving moet ook voor niet-ingewijden duidelijk zijn.

Alinea	Term/Begrip	Omschrijving
1	bindend studieadvies	
	bachelor	
	master	
	selectie aan de poort	
	basisbeurs	
	studievoorschot	
2	stage	
	bestuursfunctie	
3	langstudeerders	
7	LSVb	
8	flexstudieren	
9	voltijd	
	modulaire opzet	
15	leerrechtensysteem	

Opdracht 2 Woorden

Vul in het schema de betekenis in van de volgende woorden.

Alinea	Woord(en)	Betekenis
1	knip	
2	columniste	
3	per saldo	
8	naar rato van	
11	uitvalcijfers	
12	innovatie	
	bureaucratisch	
14	rendementseisen	

Opdracht 3 Ordenen

In de tekst komen verschillende onderwijssystemen ter sprake. Noteer voor elk systeem, zo mogelijk, de kenmerken. In de lege rij kun je een eigen onderscheidend kenmerk invullen.

A Het huidige systeem van universiteit en hogeschool	
Voor wie toegankelijk?	
Lengte van de studie?	
Welke keuzemogelijkheden in de leerstof zijn er?	
Waar kun je studeren?	

B De Open Universiteit	
Voor wie toegankelijk?	
Lengte van de studie?	
Welke keuzemogelijkheden in de leerstof zijn er?	
Waar kun je studeren?	

C Het plan Truijens	
Voor wie toegankelijk?	
Lengte van de studie?	
Welke keuzemogelijkheden in de leerstof zijn er?	
Waar kun je studeren?	

D Het plan van de LSVb	
Voor wie toegankelijk?	
Lengte van de studie?	
Welke keuzemogelijkheden in de leerstof zijn er?	
Waar kun je studeren?	

E Het plan van Rutte	
Voor wie toegankelijk?	
Lengte van de studie?	
Welke keuzemogelijkheden in de leerstof zijn er?	
Waar kun je studeren?	

Opdracht 4 Samenvatten

Boven de tekst in de krant stond de volgende inleiding:

Snel studeren is niet voor iedereen geschikt. Flexibel studeren in eigen tempo biedt zonder extra kosten de oplossing, zeggen voorstanders bedenker Aleid Truijens na. Waarom niet meteen invoeren?

Beantwoord de volgende vragen.

- 1 'Snel studeren is niet voor iedereen geschikt.'
  - a Voor wie niet?
  - b Waarom niet?
- 2 Flexibel studeren biedt de oplossing. Hoe?
- 3 'Zonder extra kosten.' Hoe kan dat?
- 4 'Waarom niet meteen invoeren?' Ja, waarom eigenlijk niet?

Opdracht 5 Samenvatten (2)

Met de antwoorden van opdracht 4 heb je eigenlijk al een soort minisamenvatting geschreven. Welke informatie zou ook nog moeten worden opgenomen in de samenvatting?

Opdracht 6 Samenvatten (3)

Schrijf nu je samenvatting. Die moet geschreven zijn in goedlopende zinnen en je mag niet meer dan 250 woorden gebruiken. Let op je spelling en interpunctie.

Opdracht 7 Beweringen en argumenten

Vul het schema verder in.

Alinea	Bewering	Bijbehorende argumenten	Objectief / Subjectief
1	Studenten van nu hebben amper de tijd om te wennen aan hun nieuwe leven.	1	
		2	
	'Allemaal bedoeld om studenten maar zo snel mogelijk door hun studie heen te jagen.'		
2	... is snel studeren lang niet voor iedereen geschikt;		
3	En langstudeerders hoeven geen extra geld te kosten.		
4	'Die extra jaren zijn geen verloren jaren.'		
5	'In je studietijd moet je gekke dingen doen, ...'		
7	'Wij zijn helemaal voor.'		
9	Natuurlijk moet je het flexstuderen niet aan iedereen opleggen.		
10	Erik Driessen is positief.		
12	Het zou goed zijn als Nederlandse universiteiten meer met hun tijd meegaan.		
13	Het is inderdaad allemaal niet zo simpel.		
14	Volgens Van Meenen ligt het probleem bij de bekostiging.		
16	'Het idee voor een flexibel onderwijssysteem is dus niet nieuw.'		
17	... is het plan van Truijens volgens SP-Kamerlid Jasper van Dijk 'vele malen verfrissender' ...		

Jouw meningen en wensen

Opdracht 8

In het schema staan dezelfde beweringen als in opdracht 7. Vul nu in of je het met die bewering eens of oneens bent, en geef daar een of meer argumenten bij.

Alinea	Bewering	Eens / Oneens	Argument(en)
1	Studenten van nu hebben amper de tijd om te wennen aan hun nieuwe leven.		
	'Allemaal bedoeld om studenten maar zo snel mogelijk door hun studie heen te jagen.'		
2	... is snel studeren lang niet voor iedereen geschikt;		
3	En langstudeerders hoeven geen extra geld te kosten.		
4	'Die extra jaren zijn geen verloren jaren.'		
5	'In je studietijd moet je gekke dingen doen, ...'		
7	'Wij zijn helemaal voor.'		
9	Natuurlijk moet je het flexstuderen niet aan iedereen opleggen.		
10	Erik Driessen is positief.		
12	Het zou goed zijn als Nederlandse universiteiten meer met hun tijd meegaan.		
13	Het is inderdaad allemaal niet zo simpel.		
14	Volgens Van Meenen ligt het probleem bij de bekostiging.		
16	'Het idee voor een flexibel onderwijssysteem is dus niet nieuw.'		
17	... is het plan van Truijens volgens SP-Kamerlid Jasper van Dijk 'vele malen verfrissender' ...		

In dezelfde krant stond ook een reactie van het ministerie van OCW.

'De modernisering van het onderwijs heeft onze volle aandacht. Het studievoorschot (dat is bedoeld om de kwaliteit van het hoger onderwijs te verbeteren en niet, zoals Jasper van Dijk zegt, om studenten sneller te laten studeren) bevat daarom onder meer een verruiming van het collegegeldkrediet voor de komende generaties. Ook stimuleren we online onderwijs. Het plan van de LSVb over het flexstuderen bevat interessante aspecten. We zijn op dit moment aan het bekijken hoe we 'leven lang leren' kunnen stimuleren met deeltijd- en flexibel onderwijs. In het najaar zal minister Bussemaker met voorstellen hierover komen, waarin ook wordt ingegaan op het advies van Rinnooy Kan.

Bussemaker maakt een tour door het land om in gesprek met studenten, docenten en bestuurders te kijken hoe we de kwaliteit van het hoger onderwijs kunnen verbeteren. Want juist voor modernisering biedt het studievoorschot alle mogelijkheden.'

In: *de Volkskrant*, 15 september 2014.

Opdracht 9 Kritisch lezen

- 1 Wat zegt het ministerie over het plan van Truijens?
- 2 Wat heeft de verruiming van het collegegeldkrediet te maken met flexibel studeren?
- 3 Is het stimuleren van online onderwijs iets wat tegemoetkomt aan de ideeën van Truijens?
- 4 Is 'leven lang leren' een onderdeel van het plan Truijens?
- 5 In de laatste alinea is sprake van 'modernisering' en van het studievoorschot. Zou dat kunnen helpen om de plannen van Truijens te realiseren?

Opdracht 10 Jouw studiewensen

In opdracht 3 heb je verschillende (al dan niet bestaande) onderwijsvormen op een rij gezet.

- 1 Welke van deze vormen is voor jou het aantrekkelijkst? Geef een korte motivatie bij je keus.
- 2 Welke van deze vormen is voor jou het meest onwenselijk? Geef weer een korte motivatie.

Opdracht 11 Schrijf een brief

In de reactie van het ministerie van OCW heb je gelezen dat de minister in gesprek is met studenten, docenten en bestuurders. Dat zijn dus mensen die al studeren in of werken bij het hoger onderwijs. Maar ze spreekt niet met de toekomstige studenten, met de leerlingen van havo en vwo. Dat is toch vreemd, want als er veranderingen komen, zijn jullie de studenten die ermee te maken krijgen.

Schrijf een brief aan de minister, waarin je duidelijk uiteenzet hoe volgens jou (en voor jou) het onderwijs aan universiteit en/of hogeschool georganiseerd zou moeten zijn. Je brief gaat dus niet over de inhoud van de studies, maar over hoe jij als student het liefst met die inhoud kennismakt. Denk daarbij aan bijvoorbeeld:

- vorm van colleges en/of lessen
- grootte van de groepen
- practica
- tentamens en herkansingsmogelijkheden
- studieduur
- keuzemogelijkheden
- flexibiliteit
- gebruik van moderne media
- stagemogelijkheden
- uitwisselingsmogelijkheden

Spreek je duidelijk uit over de onderwijsvormen, waarvoor je in opdracht 10 al materiaal verzamelde.

Aanwijzingen

- Denk aan de correcte briefvorm.
- Zorg voor een duidelijke indeling in alinea's, elk met een eigen kernzin.
- Maak eventueel gebruik van tussenkopjes.
- Je toon moet zakelijk zijn, maar de inhoud mag best heel persoonlijk zijn.